

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 29 » серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПОРІВНЯЛЬНЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
галузь знань:	29 Міжнародні відносини
спеціальність:	293 Міжнародне право
освітньо-професійна програма	Міжнародне право
вид дисципліни:	за вибором
факультет:	юридичний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
«28» серпня 2024 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Олександр ПЕРЕДЕРІЙ, доцент кафедри
державно-правових дисциплін.

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін юридичного
факультету

Протокол від «26» серпня 2024 року № 12

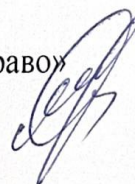
Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін

Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми перший (бакалаврський)
рівень вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
кандидат юридичних наук, доцент

Ліна ФОМІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 293 Міжнародне право, публічно-правової спеціалізації

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про зміст базових інститутів адміністративного права в Україні та зарубіжних країнах, особливості їх функціонування в умовах різних правових систем, а також формування навичок аналізу правових інститутів за допомогою методу порівняльного правознавства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

— формування здатності вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загально культурний рівень на основі отримання знань про зміст базових інститутів адміністративного права в Україні та зарубіжних країнах,

— виокремлювати особливості функціонування адміністративно-правових інститутів в умовах різних правових систем; розширення фахової ерудиції; розуміння сутності і шляхів вирішення відповідних проблем.

— здатність забезпечувати дотримання вимог міжнародного права у процесі розвитку адміністративно-правових відносин державі світу;

— здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти, які містять норми, що регулюють адміністративно-правові відносини на рівні правових систем державі світу.

1.3. Кількість кредитів

Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	
Семестр	
8-й	
Лекції	
30 год.	
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	
Контрольна робота	
1	
Самостійна робота	

90 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, студенти мають досягти таких результатів навчання: отримати здатність кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти (ПК-7), зокрема акти адміністративного законодавства з урахуванням вимог до якості таких актів; здійснювати експертизу проектів нормативно-правових актів (ПК-8), зокрема оцінювати їх з позицій повноти регулювання, ясності, колізійності та практичної реалізованості; здійснювати кваліфіковане проведення наукових досліджень в галузі права (ПК-11), зокрема виявляти розбіжності між теоретичними та практичними аспектами проблем та пропонувати шляхи їх усунення.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. ВСТУП ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Історичні витоки адміністративного права. Предмет адміністративного права. Адміністративне право як галузь публічного права. Джерела адміністративного права та їх види. Структура адміністративного права. Основні інститути адміністративного права.

Виконавча влада та форми її реалізації. Державне управління, державне регулювання, адміністративні послуги, виконання судових рішень.

Тема 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Система органів виконавчої влади в Україні. Вищі, центральні та місцеві органи виконавчої влади, їх правовий статус.

Органи місцевого самоврядування в Україні та їх правовий статус.

Система органів виконавчої влади у Польщі. Уряд Польщі, воєводські та повітові органи виконавчої влади, їх правовий статус.

Органи місцевого самоврядування в Польщі та їх правовий статус.

Система органів виконавчої влади в ФРН. Уряд та федеральні органи виконавчої влади у ФРН, їх правовий статус. Земельні органи виконавчої влади у ФРН.

Організація місцевого самоврядування у ФРН. Типи місцевого самоврядування у ФРН.

Система органів виконавчої влади у Франції. Центральні та місцеві органи виконавчої влади у Франції, їх правовий статус.

Організація місцевого самоврядування у Франції

Система органів виконавчої влади у США. Види органів виконавчої влади федерального рівня. Президент США та його місце у системі виконавчої влади США. Організація виконавчої влади на рівні штатів.

Тема 3. ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Правове регулювання державної служби в Україні. Види державної служби. Правовий статус державних службовців в Україні.

Правове регулювання державної служби в Польщі. Види державних службовців служби. Правовий статус державних службовців в Польщі.

Правове регулювання державної служби в ФРН. Види державної служби. Правовий статус державних службовців в ФРН.

Правове регулювання державної служби у Франції. Види державної служби. Правовий статус державних службовців у Франції.

Правове регулювання державної служби в США. Види державних службовців. Правовий статус державних службовців в США.

Тема 4. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Адміністративно-процесуальне регулювання в Україні. Поняття адміністративного процесу. Адміністративні провадження та їх види. Адміністративне судочинство в Україні.

Європейські принципи адміністративної процедури.

Правове регулювання адміністративної процедури у Польщі. Кодекс адміністративного провадження Польщі. Адміністративне судочинство у Польщі. Система адміністративних судів у Польщі та їх компетенція.

Правове регулювання адміністративної процедури у ФРН. Федеральний закон про адміністративну процедуру. Адміністративне судочинство у ФРН. Система адміністративних судів у ФРН та їх компетенція.

Правове регулювання адміністративної процедури у Франції. Базові процедурні закони. Адміністративне судочинство у Франції. Система адміністративних судів у Франції та їх компетенція.

Правове регулювання адміністративної процедури у США. Федеральний закон про адміністративну процедуру. Особливості адміністративного судочинства у США. Квасисудові органи у США.

3. Структура навчальної дисципліни

	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до адміністративного права	36	8	8			20		2	2			34
Тема 2. Система органів виконавчої влади в Україні та зарубіжних країнах	36	8	8			20		2	2			34
Тема 3. Інститут державної служби в Україні та зарубіжних країнах	46	8	8			30		2	2			34
Тема 4. Адміністративна процедура та	32	6	6			20		2				34

адміністративне судочинство в Україні та зарубіжних країнах												
Усього годин	150	30	30			90	150	8	6			146/14

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф./з.ф
1	Тема 1. Вступ до адміністративного права	8/2
2	Тема 2. Система органів виконавчої влади в Україні та зарубіжних країнах	8/2
3	Тема 3. Інститут державної служби в Україні та зарубіжних країнах	8/2
4	Тема 4. Адміністративна процедура та адміністративне судочинство в Україні та зарубіжних країнах	6/
	Разом	30/6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин д.ф./з.ф
1	Тема 1. Вступ до адміністративного права	20/34
2	Тема 2. Система органів виконавчої влади в Україні та зарубіжних країнах	20/34
3	Тема 3. Інститут державної служби в Україні та зарубіжних країнах	30/34
4	Тема 4. Адміністративна процедура та адміністративне судочинство в Україні та зарубіжних країнах	20/34
	Разом	90/136

6. Контрольна робота

Під час вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» студенти виконують контрольну роботу. Питання, на яких буде базуватися завдання контрольної роботи у вигляді тестів. Контрольна робота оцінюється від 1 до 20 балів.

Орієнтовні питання для контрольної роботи:

1. Історичні витоки адміністративного права.
2. Виконавча влада та форми її реалізації. Державне управління, державне регулювання, адміністративні послуги, виконання судових рішень.
3. Система органів виконавчої влади в Україні. Вищі, центральні та місцеві органи виконавчої влади, їх правовий статус.
4. Органи місцевого самоврядування в Україні та їх правовий статус.
5. Система органів виконавчої влади у Польщі. Уряд Польщі, воєводські та повітові органи виконавчої влади, їх правовий статус.
6. Органи місцевого самоврядування в Польщі та їх правовий статус.

7. Система органів виконавчої влади в ФРН. Уряд та федеральні органи виконавчої влади у ФРН, їх правовий статус. Земельні органи виконавчої влади у ФРН.
8. Організація місцевого самоврядування у ФРН. Типи місцевого самоврядування у ФРН.
9. Система органів виконавчої влади у Франції. Центральні та місцеві органи виконавчої влади у Франції, їх правовий статус.
10. Організація місцевого самоврядування у Франції
11. Система органів виконавчої влади у США. Види органів виконавчої влади федерального рівня.
12. Президент США та його місце у системі виконавчої влади США. Організація виконавчої влади на рівні штатів.

7. Методи навчання

Методи навчання – це впорядковані способи діяльності педагога і студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності.

При викладанні та опануванні студентами навчальної дисципліни Інституту громадянського суспільства використовуються наступні методи навчання:

- словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда);
- наочні (ілюстрація);
- практичні (вирішення кейсів).

Крім того, за рівнем самостійної розумової діяльності застосовуються методи:

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод

8. Методи контролю

Контроль результатів вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» передбачає здійснення поточного (під час проведення семінарських занять) та підсумкового контролю у формі екзамену.

Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять шляхом заслуховування підготовленого під час самостійної роботи виступу стосовно стану правового регулювання інституту адміністративного права в обраній країні.

За результатами поточного контролю студент може отримати до 5 балів.

Оцінки за результатами поточного контролю складаються і додаються до оцінки за результатами підсумкового контролю.

Контрольна робота оцінюється від 1 до 20 балів. Загальна кількість балів за результатами підсумкового контролю – 60.

Екзамен оцінюється від 2 до 40 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами оцінки його роботи складає 100 балів.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен/залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \sum 1 \times 8 \text{ (вісім)}$$

Σ 2

Примітка:

Σ40 – сума максимальної кількості балів

Σ1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

Σ2 – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль						Індивідуальне завдання*	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	TN					
Σ40						10	10	60	40	100

T1, T2 ... TN – теми.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт.

Контрольні та екзаменаційні (залікові) роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 10 тестових завдань, екзаменаційна/залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має п'ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожен правильну відповідь нараховується один бал.

Критерії оцінювання для заочної форми навчання

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях по десятибальній шкалі оцінок.

10 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

8 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

7 балів ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

6 балів ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Контрольна робота – 30 балів. Контрольна робота складається з двох визначених викладачем питань, які студенту належить розкрити. Зміст питань відповідає опрацьованим темам. Кожне питання оцінюється у 15 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. Львів: ЗУКЦ, 2007. 308 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник : у 2 т.. Т. 1: Загальна частина/ Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького; ред. В. Б. Авер'янов. Київ.: Юридична думка, 2004. 584 с.
3. Адміністративне право : навчальний посібник/ Т. О. Гуржій; Міністерство освіти і науки України. Київ.: КНТ; Харків.: Бурун і К, 2011. 680 с.

Допоміжна література

1. Адміністративне право. Альбом схем: навчальний посібник/ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; упоряд. Ю. П. Битяк. Харків.: Право, 2012. 160 с.
2. Адміністративне процесуальне право України: навчальний посібник/ Е. Ф. Демський; Мін-во освіти і науки України. Київ.: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
3. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навчальний посібник/ О. І. Миколенко. Харків.: Одиссей, 2010. 368 с.
4. Адміністративно-процесуальне право України: підручник/ О. В. Кузьменко, Т. О. Гуржій ; ред. О. В. Кузьменко; Мін-во внутрішніх справ України. Київ.: Атіка, 2007. 416 с.
5. Bogdan M. Comparative Law. Deventer: Kluwer; Stockholm: Norstedts Juridik; Oslo: TANO, 1994.
6. Butler A. J. P. Police management. Gower, 1994.
7. Fundamental of American Law. New York, 1996.
8. Gutteridge N. C. Comparative Law: An Introduction to the Comparative Method of Legal Study and research. London, 1949.
9. Introduction to Foreign Legal Systems The American Association of Law Libraries. New York; London; Rome: Oceanna Publications, 1994.
10. James Ph. S. Introduction to English Law. London, 1989.
11. Kiralfi A. The English Legal System. London, 1990.
12. Lawrence M. American Law. New York; London, 1984.
13. Lord Goff. The Future of the Common Law. New York, 1997.
14. Raworth P. The Legislative Process in the European Community. Deventer, 1993.

15. Schlesinger R., Baade H., Damaska M. Hazog Comparative Law. London, 1988. 5th ed.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.mon.gov.ua
2. www.nbu.gov.ua
3. www.idpnan.gov.ua
4. www.dir.meta.ua/ru/science-education/libraries-archives/
5. www.aprnu.kharkiv.org/